

«موزهٔ سروش»

گشتی در باغ کتاب، اسناد و نمادهای آموزش و پرورش معاصر ایران

محمد دشتی*

اشاره

مردمی‌سازی و مشارکت مردم و بخش غیردولتی در فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی کشور یکی از برنامه‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است. اشاعهٔ این برنامه‌ها می‌تواند الگوهایی برای اشاعه امورات معروف برای جامعه ما باشد. گنجینه و موزهٔ سروش که توسط بخش خصوصی ایجاد شده اقدامی ارزنده است که با ایجاد یک موقعیت آموزشی برای دانش‌آموزان، معلمان و دانشجویان ما یک برساخت هویتی ایجاد می‌کند؛ در ذیل گزارشی کوتاه از این مجموعه ارائه می‌شود.

پیشینه، تعریف‌ها و انواع موزه

آن‌گونه که خوانده‌ایم، موزه یک واحد تحقیقاتی، فرهنگی، هنری و آموزشی است که میراث فرهنگی هر کشور در آن به شیوهٔ علمی و فنی نگهداری، مطالعه و معرفی می‌شود. ریشهٔ کلمهٔ موزه به‌طور کلی یونانی است و البته به‌درستی معلوم نیست فکر نگهداری اشیاء در محلی مخصوصی به اسم موزه، دقیقاً از چه هنگام به وجود آمده است. شاید به‌وجود آمدن موزه‌ها مرهون تأسیس کتابخانه‌ها باشد و نیاز به گردآوری و حفظ اشیاء، پس از به‌وجود آمدن فکر و نگهداری کتاب‌ها پدیدار شده است. انگیزهٔ ایجاد موزه همان اشتیاق به گردآوری است که در طبیعت انسان ریشهٔ ژرف دارد. همهٔ تمدن‌ها، از ابتدایی‌ترین تا پیشرفته‌ترینشان، در تمایل به انباشتن اشیای زیبا، گران‌بها، کمیاب یا صرفاً غریب مشترک هستند.

* پژوهشگر حوزهٔ تعلیم و تربیت

■ تعریف موزه

شورای بین‌المللی موزه‌ها که زیر نظر یونسکو فعالیت می‌کند، در بندهای سه و چهار اساس‌نامه خود موزه را این‌گونه تعریف کرده است: «موزه مؤسسه‌ای است دائمی و بدون هدف مادی که درهای آن به روی همگان باز است و در خدمت جامعه و پیشرفت آن فعالیت می‌کند. هدف موزه‌ها، پژوهش در آثار و شواهد به‌جای‌مانده از انسان و محیط زیست او، گردآوری آثار، حفظ و بهره‌وری معنوی و ایجاد ارتباط بین این آثار، به‌ویژه به‌نمایش گذاشتن آن‌ها به‌منظور بررسی و بهره‌م معنوی است.»

نخستین موزه با مجموعه‌های خصوصی افراد توانمند، خانواده‌ها و مؤسسات هنری آغاز شد که شامل اشیای طبیعی و نایاب می‌شد. در ایران ساخت اولین موزه به ناصرالدین‌شاه قاجار و پس از بازگشت وی از سفر اروپا نسبت داده می‌شود.

■ گونه‌شناسی موزه‌ها

گونه‌های زیادی از موزه وجود دارد؛ از مجموعه‌های بزرگ در شهرهای بزرگ که انواع مجموعه‌ها را پوشش می‌دهند تا موزه‌های کوچک که یک یا چند دسته خاص را شامل می‌شوند. این دسته‌ها عبارت‌اند از: هنرهای زیبا، هنر کاربردی، صنایع‌دستی، باستان‌شناسی، مردم‌شناسی، قوم‌شناسی، تاریخ، تاریخ فرهنگی، تاریخ نظامی، علم، فناوری، موزه کودکان، نقشه، تاریخ طبیعی، سکه‌شناسی، گیاه‌شناسی، علوم طبیعی، تمبرشناسی، و کاخ‌موزه‌ها.

■ معروف‌ترین موزه‌های جهان

از معروف‌ترین موزه‌های جهان می‌توان به لوور پاریس، آرمیتاژ سن‌پترزبورگ و بریتیش میوزیم در لندن اشاره کرد. در میان مهم‌ترین موزه‌هایی که در ایران وجود دارند، می‌توان موزه‌های ایران باستان، آذربایجان، رضا عباسی، آبگینه، فرش، مؤسسه فرهنگی موزه‌های بنیاد (شامل موزه‌های زمان، پول، کاخ رامسر، خودروهای تاریخی ایران)، هنرهای معاصر، کاخ‌موزه نیاوران و موزه اداری سفیر را نام برد. معروف‌ترین موزه در زمینه علوم طبیعی موزه علوم طبیعی بهاباد یزد است. موزه لوور در پاریس، پربازدیدترین موزه جهان است. موزه‌های آموزشی و فرهنگی دولتی و خصوصی نیز در کشورهای جهان جایگاه و نقش مهمی دارند که می‌توانند در نگهداری و حفظ گنجینه‌های علمی و آموزشی و معرفی آن‌ها به مخاطبان خود بسیار مؤثر و نقش‌آفرین باشند.

■ موزه سروش به روایت عبدالله شیرازی

مجتمع آموزشی سروش با سابقه‌ای حدود ۳۵ سال، که علاوه بر تهران، در شهر تنکابن نیز شعبه‌هایی دایر کرده است، از جمله مجموعه‌های پیشرو مدرسه‌ای و آموزشی

کشور است. می‌توان گفت تأسیس موزه‌ای به گستردگی این مجموعه در تهران و تنکابن، از جمله ویژگی‌های منحصر به فرد آن است؛ کار و اقدامی برنامه‌ریزی شده که از اندیشه‌های مؤسس این مجموعه است؛ کاری سترگ و ارزشمند که آقای عبدالله شیرازی، مدیر و مؤسس مجموعه سروش، درباره آن چنین گفته است: «بعد از سه دهه فعالیت مجتمع آموزشی سروش، بر آن شدیم برای تثبیت فعالیت‌های مثبت و مؤثر و ارائه تجربیات زیسته موفق به دیگران و همچنین برای استفاده از تجربیات تاریخی این حوزه، موزه سروش را با عنوان نمادهایی از آموزش و پرورش مدرسه‌ای و افتخارات مجتمع آموزشی سروش راه‌اندازی کنیم.

به همین دلیل شاید بتوان گفت، قصد و نیت اول ما از راه‌اندازی این موزه، مستند کردن فعالیت‌های سی ساله این مجتمع آموزشی و بعد هم آشنایی با تاریخ مستند آموزش و پرورش کشور، به خصوص آموزش و پرورش نوین است که بعد از شکل‌گیری مدرسه دارالفنون به شکل نوین وارد کشور شده است. به همین دلیل، تمامی مستندات اعم از کتاب درسی، روش‌ها و قوانین و مقررات آموزش و پرورش و قوانینی و مقررات فرهنگی را که از دارالفنون به بعد موجود بوده و همچنین آثار تاریخی سازمان‌ها و نهادهایی را که با تعلیم و تربیت فعال مرتبط بوده‌اند، جمع‌آوری و ارائه کرده‌ایم.

ما در این موزه بخش‌های متعددی را در نظر گرفته‌ایم که یکی از آن‌ها مروری بر سیر قوانین حوزه تعلیم و تربیت و آموزش و پرورش است. موضوع دیگر، سیر تغییرات و تحولات مربوط به کتاب‌های درسی در حدود یک قرن اخیر است. در ضمن سیر تغییراتی که در فیزیک و کالبد ظاهری مدارس ایجاد شده (در قالب ساختمان‌های مدرسه از قدیم تا کنون) مورد توجه قرار گرفته است. یکی دیگر از بخش‌های موزه، به سیر تحولات آموزش و پرورش و آشنایی با مشاهیر تعلیم و تربیت مربوط است، زیرا نسل‌های فعلی و آینده ما به تابلوهای راهنما و الگوهایی نیاز دارند تا بتوانند ضمن آشنایی با خط سیر این جریان‌ها، راه آینده خود را بهتر و روشن‌تر پیدا کنند. از طرف دیگر، وسایل و تجهیزات و تولیدات صنعت آموزش و پرورش و وسایل کمک‌آموزشی در حد مقدمات در این موزه ارائه شده‌اند.

در بخش مربوط به معرفی اقدامات، فعالیت‌ها و افتخارات مجتمع آموزشی سروش نیز مراجعان با تاریخ سی و پنج ساله این مجتمع، از سال ۱۳۶۸ تا کنون آشنا می‌شوند. در ضمن قصد داریم در اینجا رویدادهایی را برگزار کنیم که دانش‌آموزان با بزرگان معاصر تعلیم و تربیت و مدارس ماندگار کشور بیشتر آشنا شوند تا بتوانیم فرصت‌هایی را فراهم کنیم که اندیشمندان، صاحب‌نظران، مدیران ارشد آموزشی و فرهنگی کشور و همه علاقه‌مندان و دوستداران حوزه‌های فرهنگی و آموزشی از این مجموعه بازدید و ما را در توسعه و تکمیل آن یاری کنند.»

□ آشنایی با بخش‌های گوناگون موزه سرورش

◆ بخش سیر تحول و تطور کتاب‌های درسی ایران

کتاب درسی یکی از مواد آموزشی نوشتاری است که بر اساس برنامه‌های معین و هدف‌های مشخص در دسترس استفاده‌کنندگان آن قرار می‌گیرد. امروزه نوشتن کتاب درسی مانند برنامه‌ریزی درسی و آموزشی و نیز تدریس آن کاری تخصصی است، اما در گذشته و پیش از آنکه آموزش و پرورش همگانی و حتی اجباری و مجانی شود، کتاب درسی همان کتاب‌های معمولی بزرگ‌سالان بود؛ با این تفاوت که به کودکان و نوسوادان، هر بار بیش از چند سطر درس نمی‌دادند و محصل به کمک تکرار و حافظه مطالب را به ذهن می‌سپرد و به معلم تحویل می‌داد، تا آنکه به تدریج خواندن و نوشتن را با زحمت فراوان فرا می‌گرفت. با تأسیس مدارس جدید، به تدریج کتاب درسی متناسب با سن دانش‌آموزان و نیازهای فردی و اجتماعی آنان تألیف شد و در وزارت آموزش و پرورش، سازمان کتاب‌های درسی و سپس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به وجود آمد. در دانشگاه‌ها نیز سازمان‌هایی برای تهیه و تولید کتاب درسی تأسیس شدند. در این بخش از موزه، کتاب‌های درسی ایران از دهه‌های آغازین سال ۱۳۳۰ شمسی در معرض نگاه مراجعان و بازدیدکنندگان قرار گرفته است. آثار ارائه‌شده در این بخش، کتاب‌های منتشرشده در یک قرن اخیر و برخی کتاب‌های درسی دانشگاهی و مراکز تربیت معلم و همچنین آثار بزرگان و اندیشمندان حوزه تعلیم و تربیت و آموزش و پرورش را در بر می‌گیرند.

بخش معرفی مدارس ماندگار ایران

مدارس ماندگار به مدارس یا واحدهای آموزشی قدیمی با بناهای تاریخی منحصر به فرد اطلاق می‌شوند. این مدارس به دلیل برخورداری از ویژگی‌های ممتاز، از سایر مدارس متمایز و برجسته‌ترند. شاخص‌هایی چون قدمت، فعالیت در عرصهٔ تعلیم و تربیت، داشتن اعتبار و پیشینهٔ درخشان علمی، فرهنگی و تاریخی و سایر ویژگی‌های برجسته، ملاک انتخاب مدارس ماندگار هستند. شورای عالی آموزش و پرورش با توجه به این شاخص‌ها، تاکنون برای ۴۷ مدرسه، از جمله مدرسی مانند دبیرستان البرز تهران، دبیرستان سعادت بوشهر، دبیرستان شرف یزد، دبیرستان شهید مدرس شهرری، دبیرستان فردوسی تبریز و دبیرستان سعدی اصفهان مجوز مدرسهٔ ماندگار صادر کرده است. در این موزه نیز به دلیل اهمیت و جایگاه این مدارس، بخشی به مدارس ماندگار اختصاص پیدا کرده و تصویرها، سالنامه‌ها، اسناد و مدارک مرتبط این مدارس در معرض دید علاقه‌مندان و بازدیدکنندگان قرار گرفته‌اند. این بخش موزه به‌مرور کامل‌تر خواهد شد.

بخش مواد و تجهیزات آموزشی و اداری مدارس

تصور مدرسه‌ای بدون مواد و تجهیزات آموزشی و امکاناتی که اهداف و برنامه‌های آن را محقق کند، ممکن نیست. امکاناتی که در زمانه‌ای نه‌چندان دور شاید تنها به یک اتاق، چند میز و نیمکت، تخته‌سیاه و گچ و میز معلم خلاصه می‌شد، اما امروزه، شکل‌گیری مدارس هوشمند، دنیایی جدید را فراروی دانش‌آموزان قرار داده است. سیر تحول و تکامل مواد و تجهیزات مربوط به مدرسه و کلاس درس می‌تواند به همهٔ علاقه‌مندان و به‌خصوص دانش‌آموزان کنجکاو

و جست‌وجوگر در خصوص تاریخ‌مداری و فضاهای آموزشی اطلاعاتی عینی و جذاب بدهد. تجهیزات اداری، آموزشی و مواد و دستگاه‌های گوناگون مورد استفاده در مدارس، بخشی از موزهٔ سروش را تشکیل می‌دهند که در قسمت‌های مختلف موزه خودنمایی می‌کنند.

❖ بخش کتاب‌ها و اسناد مربوط به روش‌ها، قوانین و مقررات آموزش و پرورش

در شکل‌گیری تعلیم و تربیت نوین و مدارس جدید، روش‌ها، قوانین و مقررات موضوعهٔ مربوط به هر بخش جایگاه و نقشی مهم دارند که از آغازین روزهای شکل‌گیری آن پایه و اساس کار و اقدامات مربوطه قرار گرفته‌اند؛ روش‌ها، قوانین و مقرراتی که برخی از آن‌ها هنوز هم بعد از گذشت یک قرن پابرجا هستند و برخی با اندکی تغییرات یا انجام تغییرات کلی، با نیازها و شرایط روز متناسب‌سازی شده‌اند. با شکل‌گیری شورای معارف که بعدها و در سال ۱۳۱۷ به شورای عالی فرهنگ و در سال ۱۳۴۶ به شورای عالی آموزش و پرورش تغییر نام داد و تاکنون با همان عنوان فعال است، قوانین و مقررات مربوط به آموزش و پرورش به شکل نظام‌دار و اصولی صادر و مبنای امور قرار گرفته‌اند. این اسناد و مدارک مهم و ارزشمند در بخش مربوط به کتاب‌ها و اسناد مربوط به روش‌ها، قوانین و مقررات آموزش و پرورش موزهٔ سروش در معرض دید علاقه‌مندان قرار گرفته‌اند.

بخش سیر تحولات آموزش و پرورش و آشنایی با مشاهیر تعلیم و تربیت

شکل‌گیری و سیر تحولات آموزش و پرورش را نمی‌توان به زمان خاصی منحصر کرد، اما سیر آموزش و پرورش نوین در ایران را می‌توان در سال ۱۲۳۲ هجری شمسی و به دنبال تأسیس دارالفنون، اولین بار با وزارتخانه‌ای به نام وزارت علوم جست‌وجو

کرد. به دنبال آن در سال ۱۲۸۸ هجری شمسی نام وزارت علوم به وزارت معارف، اوقاف و صنایع مستظرفه تغییر یافت. البته در سال ۱۳۱۷ هجری شمسی وزارت مذکور به نام وزارت فرهنگ خوانده شد. در ادامه و در سال ۱۳۴۳ هجری شمسی، بر اساس قانون، صرفاً امور آموزش و پرورش، پیش‌دانشگاهی و دانشگاهی به وزارت آموزش و پرورش محول شد و در سال ۱۳۴۶ هجری شمسی، به موجب قانون، کلیه امور مربوط به دوره‌های تحصیلی مربوط به دوره‌های تحصیلی پیش‌دانشگاهی به عهده وزارت آموزش و پرورش گذاشته شد. همچنین، در سال ۱۳۶۶ قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش در چهار فصل، ۱۳ ماده و ۹ تبصره تصویب شد. از آن دوره تاکنون سیر تحولات و تغییرات مربوط به وزارت آموزش و پرورش ادامه داشته است. در دهه اخیر، با ابلاغ طرح تحول بنیادین، آموزش و پرورش وارد فاز جدیدی شده است. طی مدت بیش از ۱۵۰ سال، اندیشمندان، صاحب‌نظران، وزیران و معاونان آنان و به‌خصوص مشاهیر تعلیم و تربیت، در تحول و تطور این نهاد آموزشی و اجتماعی نقش مهمی ایفا کرده‌اند. کتاب‌ها، اسناد، مجلات، ساختارهای سازمانی و تابلوهای اطلاع‌رسانی از جمله مواردی هستند که در بخشی از موزه، سیر تحولات آموزش و پرورش و آشنایی با مشاهیر تعلیم و تربیت را به نمایش گذاشته‌اند.

بخش معرفی وزیران علوم، فرهنگ و آموزش و پرورش در ۱۶۵ سال گذشته

طی حدود ۱۵ سال گذشته، یعنی از سال ۱۲۳۹ تا سال ۱۴۰۳، بیش از ۱۰۰ نفر به‌عنوان وکیل، سرپرست و وزیر، مسئولیت وزارتخانه‌های علوم، فرهنگ و آموزش و پرورش را که متکفل و عهده‌دار آموزش و تربیت فرزندان این سرزمین (به‌خصوص در دوره پیش از دبستان تا دانشگاه) بوده است، عهده‌دار شده‌اند؛ افراد شاخصی که مدت مسئولیت آنان در این وزارتخانه گاه از چند هفته بیشتر نشده و گاه تا بیش از ۲۰ سال نیز ادامه داشته است.

علیقلی میرزا اعتمادالسلطنه، اولین وزیر فرهنگ ایران (با عنوان وزیر علوم) در سال ۱۲۳۹ شمسی (مطابق با سال ۱۲۷۶ قمری) به این سمت منصوب شد و در عصر ناصرالدین شاه قاجار، به مدت ۲۲ سال متولی این وزارتخانه بود. آخرین وزیر آموزش و پرورش هم دکترعلیرضا کاظمی است که در سال جاری به وزارت این نهاد منصوب شده است. بخشی از موزه سروش به وزیران علوم، فرهنگ و آموزش و پرورش در ۱۶۵ سال گذشته اختصاص یافته و اطلاعات و اسناد مربوط به آن‌ها به‌طور مرتب در حال تکمیل است.

♦ بخش معرفی مجتمع آموزشی سروش و افتخارات آن

مجتمع آموزشی سروش به‌عنوان اولین مجتمع آموزشی غیردولتی بعد از انقلاب اسلامی، در سال ۱۳۶۸ تأسیس شد. هدف از تأسیس این مجتمع، ارائه الگویی تازه

در عرصهٔ تعلیم و تربیت، و دستیابی به نتایج متفاوت و ممتاز در کلیهٔ زمینه‌های آموزشی و تربیتی بوده است. بخش فعالیت‌ها، اقدامات و تابلوهای افتخار این مجتمع در بخش‌هایی از موزه، در قالب تصویرها، اسناد و مدارک متنوع و قاب‌های گوناگون تعبیه‌شده در این بخش، میزان دسترسی به این هدف را در معرض نگاه و قضاوت بازدیدکنندگان قرار می‌دهد. بخش‌های رتبه‌های برتر سروش، شهید حرم سروش و غرفهٔ اختصاصی استاد حسین وحیدی (معلم ماندگار سروش) از جملهٔ این مجموعه‌ها هستند.

◆ بخش معرفی مدارس و دانش‌آموزان در قاب اسناد و کارنامه‌های آموزشی و تحصیلی

بخش اسناد، مدارک، اسناد تحصیلی و به‌خصوص کارنامه‌های تحصیلی مدارس از دیگر بخش‌های موزهٔ سروش است که اسناد بیش از ۱۰۰ سال اخیر را به نمایش گذاشته است. پرونده‌های تحصیلی مرتبط با مدارس ماندگار، چهره‌های شاخص و مشهور، برگه‌های متنوع در پرونده‌های تحصیلی و اسناد خطی قدیمی از جمله اسناد ارزشمند ارائه‌شده در این بخش‌ها هستند. این مجموعه و دیگر مجموعه‌های موجود، در آینده‌های نزدیک، ان‌شاءالله در قالب بانک‌های اطلاعاتی مستند تدوین و ارائه خواهند شد.

♦ بخش نقشه‌های عتیقه جهان، ایران و اسناد تاریخی

نقشه‌های جامع و قدیمی تهیه‌شده بر اساس مختصات و ویژگی‌های جغرافیایی و تاریخی دوران قدیم و معاصر از جمله ابزارها و اسناد مهمی هستند که علاوه بر کاربردهای آموزشی، به‌عنوان اسنادی تاریخی و ارزشمند، در نظام آموزشی و مدارس جایگاهی خاص دارند. در بخشی از موزه سروش، تعدادی از این نقشه‌های قدیمی و تاریخی که گاه منحصر به فرد و نایاب هستند، در قالب‌های متنوع ارائه شده‌اند.

□ دعوت به تماشای بزرگ‌ترین موزه مدرسه‌ای تهران

گردهم‌آوردن این مجموعه که سالیان درازی به طول انجامیده است، از جمله اقدامات اساسی و مدیریتی مجموعه آموزشی سروش است که در چندین مرحله شکل گرفته است و می‌تواند مورد استفاده اندیشمندان و صاحب‌نظران حوزه آموزش و پرورش و تعلیم و تربیت، مدیران ارشد آموزش و پرورش و دیگر نهادهای فرهنگی مانند آموزش عالی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معلمان، دانش‌آموزان، دانشجویان رشته‌های مرتبط و دیگر علاقه‌مندان فرهنگ قرار گیرد. در ادامه، آنچه را در وبگاه اینترنتی مجموعه سروش و در بخش معرفی این موزه آمده است، می‌خوانید:

ما می‌خواستیم نمایشگاهی از نمادهای ۳۰ سال تلاش بی‌وقفه، خستگی‌ناپذیر، همه‌جانبه، رشدیابنده و توأم با عشق و امیدواری پویا و آرمان‌گرایانه‌مان را (از زمان تأسیس مجتمع آموزشی سروش تا امروز) در فضایی جذاب، آموزنده و تأمل‌برانگیز برپا کنیم و همه همکارانمان و اصحاب آموزش و پرورش مدرسه‌ای امروز را به‌مرور و نقد و تحلیل اقداماتمان دعوت نماییم، تا هم حساب خوب و بد و زشت و زیبا و درست و نادرست کار خودمان را دریابیم و هم تجربیات موفق خود را با سایر همکارانمان در مدارس و مجتمع‌های دیگر و مدیران و کارشناسان آموزش و پرورش به اشتراک بگذاریم. بنابراین، دست‌به‌کار تأسیس نمایشگاه افتخارات ۳۰ سال سروش شدیم. در این اندیشه هم بودیم که آیا می‌توانیم این فعالیت را هرچه جامع‌تر و عمیق‌تر و اثربخش‌تر انجام دهیم؟

در همین مرحله به نظرمان رسید خیلی شایسته است و بایسته که کاری اساسی‌تر را کلید بزنیم؛ کاری در راستای هدفمان، که هم نیازهای خودمان را برآورده سازد و هم مرجعی بشود برای معلمان و مدیران و پژوهشگران آموزش و پرورش کشورمان، در جهت شناخت دقیق‌تر و عمیق‌تر تاریخ آموزش و پرورش مدرسه‌ای در ایران! بر این اساس، با تلاشی سنگین و همه‌جانبه، به کار جمع‌آوری نمادها و کتاب‌ها و ابزارهای مورد استفاده در عرصه آموزش‌های مدرسه‌ای، از آغاز پیدایش مدرسه در ایران (تأسیس دارالفنون) تا به امروز، دست زدیم؛ از هر جا و به هر وسیله و قیمت ممکن!

تابه‌حال علاوه بر تأمین و اختصاص فضا و ویتترین‌های به‌نسبت مناسب، اغلب کتاب‌های درسی مورد استفاده در پایه‌های گوناگون آموزش مدرسه‌ای را، تا حدی که برایمان مقدور بوده است، از دهه‌های آغازین پیدایش مدرسه در ایران تاکنون، از محل‌های گوناگون و از طریق اشخاص و کتابخانه‌ها و فروشگاه‌ها تهیه کرده و با دسته‌بندی به نمایش گذاشته‌ایم. علاوه بر آن، نمونه‌های فراوانی از مدارک تحصیلی صادره از آموزش و پرورش در دوره‌های مختلف، به‌علاوه اسناد تاریخی در این زمینه را جست‌وجو و خریداری کرده‌ایم.

● کتاب‌های علمی و آموزشی تاریخی و حتی منابع خطی که در جهت تبیین مباحث علمی در قرون گذشته توسط دانشمندان نگارش یافته‌اند و نیز مجلات علمی و اجتماعی دوره‌های مختلف، بخش دیگری از مستندات ما برای ارائه در موزه است.

- بخش دیگر، ابزارها و لوازمی است که در دوره‌های مختلف، به‌منظور تسهیل و تسریع آموزش و آماده‌سازی مقدمات کار در مدارس، استفاده می‌شده است.
- کلیهٔ اقلام یادشده، در کنار مجموعه‌ای از عکس‌ها، تابلوها، مدال‌ها، احکام قهرمانی و سایر مستندات ۳۰ سال فعالیت افتخارآمیز مجتمع آموزشی سروش در موزه به نمایش گذاشته شده‌اند.

این مجموعه همچنان به‌طور مستمر در حال تکمیل است و برنامهٔ ما این است که حتی‌الامکان تمامی مستندات قابل‌دسترسی و قابل‌استفاده برای پژوهشگران حوزهٔ آموزش و پرورش مدرسه‌ای در ایران را گردآوری کنیم و به آن بیفزاییم. ضمن دعوت از شما علاقه‌مندان آثار موزه‌ای آموزش و پرورش و مدارس ایران برای دیدار از این موزه، می‌توانید برای دیدن آگهی تلویزیونی (تیزر) معرفی این موزه و آشنایی بیشتر با مجموعهٔ سروش، به نشانی اینترنتی smu.soroushgroup.com مراجعه فرمایید.

